

Находище на късномиоценска бозайна фауна „Калиманци-пехцата“, Благоевградско

Произход на името. Находището носи името си от местността Пехцата, намираща се в непосредствена близост до с. Калиманци. (фиг.1 и 2.)

Местоположение. Намира се на възвишение, непосредствено на изток от селото, на десния бряг на р. Бистрица, покрай която минава т. нар. „Бельовски“ път.

Категория, клас и тип. Геотоп с научна стойност, клас палеонтологички – фосилно находище на късномиоценска бозайна (хипарионова) фауна. Възраст – късен миоцен (преположителна абсолютна възраст – 7.3-7.4 млн. год.); в биохронологичко отношение попада в средния туролий (зона MN12 по бозайници).

Статут, територия и граници. Обектът не е защитен. Координати: 41° 27' 39.87"; 23° 29' 6.25"

Исторически преглед. Фосилоносните седименти от района на село Калиманци са най-богатите в басейна на Средна Струма. И находищата означени общо като находища (находище) Калиманци представляват най-известното име между българските находища на гръбначна, хипарионова фауна от късния миоцен. Всъщност, името Калиманци се отнася до голяма площ ($\approx 6 \text{ km}^2$) с повече от 10 известни находища на фосилна бозайна фауна с туролийска възраст. Първите данни за фосилните бозайници са от 30-те години на миналия век (Дреновски, 1932). Малко по-късно там започва първите системни палеонтологически разкопки Петър Бакалов (1934). Фосилната хипарионова фауна от района на Калиманци придобива широка известност от класическата монография на Бакалов и Николов (1962). Биохронологията на находищата се основаваше до неотдавна предимно на проучванията на Николов (1985), базирана на данни, събрани до 80-те години на миналия век от класическите находища в района на Калиманци като Калиманци-1 (старите разкопки на брега на реката), Калиманци-2 (Пещерник), Калиманци-3 (Прехвърлока) и Калиманци-4 (Бельовски път). Разкопките в края на 70-те и 80-те години на миналия век, проведени от Д. Ковачев (1988), доведоха до откриването на богат фосилен материал, както и на нови находища в района на Калиманци: Калиманци-Пехцата, Калиманци-Буковец, Калиманци-Бърдовски път, Калиманци-пункт Ацо и др. Изследванията на късномиоценската фауна от находищата в района на Калиманци, организирани от Н. Спасов и осъществени от колектив от учени след 90-те години, оформят сегашната представа за фаунистичния състав на туролийската хипарионова фауната от Калиманци, както и за биохронологията на находищата и за тогавашната природна обстановка (Geraads et al. 2001; 2003; 2005; Geraads, Spassov 2009; Spassov et al. 2004; 2006; Hristova, Kovachev 2005; Hristova 2012; Koufos et al. 2003; Merceron et al. 2006 и др). Калиманци-Пехцата е едно от най-добре проучените късномиоценски находища край с. Калиманци. Неговата фауна включва следните видове: *Mesopithecus pentelicus*, *Indarctos bakalovi*, aff. *Hyaenictitherium* sp., *Helladotherium duvernoyi*, *Bohlinia attica*, *Gazella* sp., *Kalimantsia bulgarica* (Spassov et al. 2006).

Интерпретация. Палеоекологичните проучвания разкриват присъствието на гориста савана от времето на натрупването на находките, с доминиране на храсалачната

растителност (Merceron et al. 2006; Clavel et al. 2012)

Околен ландшафт. Геотопът се намира в полите на Пирин, до един от притоците на [Бистрица](#); лежи недалеч от дола, който разделя двата паралелни хърбета на Пирин. Околността е обсипана с гори и лозя.

Културно и духовно значение. Калиманци-Пехцата се намира в близост до с. Златолист, където е църквата „Свети Георги“, където е живяла преподобна Стойна, придобила широка известност и смятана за ясновидка и лечителка. Църквата и хилядолетният чинар в двора му, където е и гробът на Преподобна, Стойна редовно биват посещавани от поклонници и туристи.

Развлекателен потенциал. Село Калиманци се намира в относителна близост до гр. Мелник, широко известен туристически обект.

Достъп и туристическа инфраструктура. Достъпът до селото, чиято околност е много красива, е лесен и до там се стига по поддържан път. В близост до находището (с възможност то да бъде видяно на склона: Фиг.2) може да се стигне с кола с висока проходимост, но самото находище е на стръмно възвишение и до него може да се стигне само пеша и то с катерене по стръмнината.

Литература

- Бакалов П., Николов, И. Терциерни бозайници. В: Фосилите на България. Т. Х. София, Издателство на БАН, 1962.
- Дреновски К. 1932. Първи останки от маймуна в България. Природа и наука 3: 46.
- Bakalov P. 1934. — Die Hipparion fauna von Kalimanci und Kromidovo, Bezirk Sweti Wrac, SW Bulgarien. (Fissipedia und Suidae). *Annuaire de l'Universite de Sofi a, Faculte de Physique-Mathematique* 30 (3): 313-349 (in Bulgarian with German summary).
- Geraads D., N. Spassov, D. Kovachev. 2001. New Chalicotheriidae (Perissodactyla, Mammalia) from Bulgaria. *J. of Vertebrate Paleontology*, 21 (3):596 - 606.
- GERAADS D., SPASSOV N. & KOVACHEV D. 2003. *Palaeoreas lindermayeri* (WAGNER, 1848) from the upper Miocene of Bulgaria, and a revision of the species. *Geodiversitas*, Paris, 25(2): 405-415.
- Geraads , D., N. Spassov & D. Kovachev. 2005. Giraffidae (Artiodactyla, Mammalia) from the late Miocene of Kalimantsi and Hadjidimovo, South-Western Bulgaria. *Geologica Balcanica*, 35(1-2):11-18.
- Geraads D., Spassov N. 2009. Rhinocerotidae (Mammalia) from the late Miocene of Bulgaria. *Palaeontographica*, 287: 99-122.
- Hristova L. 2012. On the age of the Late Miocene localities of the Kalimantsi fossiliferous area based on *Cremohipparion* (Perissodactyla, Equidae) skull morphology polymorphism. – *Historia naturalis bulgarica*, **20**: 143-150.
- Hristova L., Kovachev D. 2005. Notes on the taxonomy on the Middle Turolian hipparions from localities near Kalimantsi village. – *Mathematics and natural sciences. Proceedings of the International scientific conference 8-11.06.2005. South-West University, Blagoevgrad*, **2**: 180-184.
- Clavel J., Gildas Merceron, Latinka Hristova, Nikolai Spassov, Dimitar Kovachev, Gilles Escarguel 2012. On *Mesopithecus* habitat: Insights from late Miocene fossil vertebrate localities of Bulgaria. *Journal of Human Evolution*. 63(1):162-79
- Koufos, G., Spassov, N. & D. Kovachev (2003). Study of *Mesopithecus* (Primates, Cercopithecidae) from the late Miocene of Bulgaria. *Paleontographica A*, 269, 39-91.
- Kovatchev D. 1988. *Indarctos bakalovi* sp.n. (Ursidae) du Méotien près du village de Kalimantsi (Sud-Ouest de la Bulgarie). *Geologica Balcanica*, 49-65-74.

- Merceron G., A. Zazzo, N. Spassov, D. Geraads, D. Kovachev 2006. Bovid Paleoecology and paleoenvironments from the Late Miocene of Bulgaria: evidence from dental microwear and stable isotopes. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*, 241: 637-654.
- Nikolov I. 1985. — Catalogue of the localities of Tertiary mammals in Bulgaria. *Palaeontology, Stratigraphy and Lithology*, Sofia, 21: 43-62 (in Bulgarian and English).
- Spassov, N., D. Geraads 2004. *Tragoportax* Pilgrim and *Miotragocerus* Stromer (Mammalia, Bovidae) from the Turolian of Hadjidimovo, Bulgaria, and a revision of the Late Miocene Mediterranean Boselaphini. *Geodiversitas*: 26 (2): 339-370.
- Spassov N., TZ. Tzankov, D. Geraads 2006. Late Neogene stratigraphy, biochronology, faunal diversity and environments of South-West Bulgaria (Struma river valley). *GEODIVERSITAS*, 28(3): 477-498.

Фиг. 1. С. Калиманци (сн. доц. Красимир Стоянов, Югозападен университет, Благоевград)

Фиг. 2. Палеонтологичното находище на късномиоценска хирпарионова фауна Калиманци-Пехцата. (сн. доц. Красимир Стоянов, Югозападен университет, Благоевград)